

Nr 127.

Av herr **Andersson, Lars, m. fl.**, om utredning rörande livdjurshandelns ordnande m. m.

Från olika intressegrupper i Norrbottens län ha vid upprepade tillfällen framförts krav på att livdjurshandeln saneras. Särskilt inom detta län synas nämligen stora missförhållanden vara rådande på ifrågavarande område, men förhållandena torde även på andra håll inom Norrland och landet i övrigt vara enahanda. Man kan tycka, att tiden nu ej är lämpad att genomföra ännu fler restriktioner, men när man, som i detta fall, har att göra med ett sekelgammalt ont, som icke synes kunna botas på annat sätt och som ekonomiskt är av utomordentlig betydelse för jordbrukets utöware, måste det förvisso vara angeläget att restriktiva åtgärder snarast tillgripas i syfte att sanera livdjurshandeln. Den nyligen införda auktorisationen av fastighetsmäklare visar, att statliga åtgärder i syfte att reglera handeln på vissa områden, där mindre tillfredsställande förhållanden tidigare rått, anses vara nödvändiga för att den stora allmänheten icke helt skall ligga i händerna på mer eller mindre nogräknade mellanhänder.

Hästhandeln har länge visat uppenbara missförhållanden inom länet. Dels ha hästpriserna blivit onormalt höga, dels ha för våra arbetsförhållanden olämpliga hästar ofta utbjudits. Sådana hästar, exempelvis förvuxna ardennerkorsningar, betinga söderut i landet jämförelsevis låga priser, och man torde ej komma ifrån att hästhandlarna härigenom under årens lopp kommit att medverka till att intresset från många köpares sida ensidigt inriktats på sådant material, varigenom de också i realiteten ofta kunnat utvinna högre priser för sådana hästar än för prima nordsvenska djur. Någon officiell notering på hästar tillämpas inte, vilken annars kunde tjäna till ledning för i övrigt ofta oerfarna köpare. Som exempel kan nämnas att hästpriserna i fjol lågo 650 kronor högre i Älvsbyn än i Luleå, fast avståndet mellan dessa orter endast är ca 7 mil.

Då det ofta är mindre bemedlade köpare det här gäller, användas i mycket stor utsträckning växelaffärer. Hästhandlarna ha ofta i regel mycket god kännedom om behovet inom sitt verksamhetsområde och veta följaktligen exempelvis att en eventuell köpare under pågående skogsdrivning omedelbart behöver en ny häst i stället för en tidigare, vilken skadats eller förolyckats. De förstå då att ekonomiskt utnyttja situationen, men detta sker ofta under medgivande av att köpet får gå tillbaka, om köparen ej är nöjd

med den erhållna hästen. I praktiken förekommer sällan sådan återgång annat än i form av byte mot en ny häst, varvid hästhandlaren oftast betingar sig mellanskillnad för varje sådant byte. Vid hästaffärerna tagas ofta utkörda eller eljest mindre lämpliga hästar i utbyte, och med dem resa hästhandlarna vidare från by till by, byta och driva affärer på ett för övrigt ur djurskyddssynpunkt ofta upprörande sätt.

I stora delar av länet är dessutom en smittsam hästsjukdom — smittsam blodbrist — utbredd. Mot denna sjukdom ha statliga åtgärder sedan ett flertal år tillbaka vidtagits, men det synes uppenbart att något verkligt gott resultat ej går att uppnå så länge nu florerande handel utan erforderlig kontroll får fortsätta, varom även veterinärstyrelsen erinrar i skrivelse den 8 oktober 1948 till statsrådet och chefen för kungl. jordbruksdepartementet.

Beträffande *handeln med nötkreatur* äro missförhållandena ofta desamma som vid hästhandeln framför allt i fråga om bytesaffärer, där livdjurs-handlarna ofta taga slaktdjur i utbyte. Dessa djur försäljas ofta ånyo vid bytesaffärer inom andra områden, och då under beteckningen livdjur. Härjämte har under senaste år en omfattande import av SRB-djur ägt rum från södra Sverige. Dessa importeringar äro av en betydande storleksordning, vilket framgår av att till länet införts SRB-djur för betydligt mer än 1 miljon kronor, av vilket belopp med största säkerhet säljarna ej erhållit ens hälften. Då dessa djur äro mera krävande än de inhemska, har man uppenbarligen ännu ej överallt lyckats åstadkomma utfodring av sådan klass, att den fyller de importerade djurens anspråk. Detta innebär, att man måste kräva en mycket noggrann kontroll på kvalitet och tillstånd på de importerade djuren, om man över huvud skall kunna utnyttja dem inom denna landsända. Dessutom äro riskerna för smittsamma nötkreaturssjukdomars spridning avsevärda. En stor del av dessa djur ha varit behäftade med olika fel, främst juverinflammationer. Vissa av djuren ha varit utgamla, sterilitetsfrekvensen har varit hög, vilket allt medfört ökade kostnader för djursjukvård och onormalt hög kassation.

En import måste man även i framtiden räkna med, men denna bör ske under betryggande former och i samråd med den sakkunskap som kan erbjudas.

Vad slutligen beträffar -den omfattande *smågrisförsäljningen* synas olägenheterna med nu florerande transporter söderifrån i första hand vara uppenbart hämmande av produktionsökningen inom länet och innebära stora risker för svinsjukdomars spridande. Härtill kommer, att smågristransporterna, som de nu fortgå, ur djurskyddssynpunkt om möjligt äro ännu mer förkastliga än transporter av större livdjur.

Genom nu rådande förhållanden på livdjursmarknaden få jordbrukarna en oftast mycket dålig förnyelse av sitt djurbestånd, och följderna härav äro uppenbara. Avkastningen är och förblir låg, och detta blir givetvis den största förlusten, vilken ej går att exakt beräkna, men det rör sig om stora

summor. Belysande härför torde vara att under senaste åren i genomsnitt ha importerats livdjur till ett belopp av ca en miljon kronor.

Genom ökad djursjukvård, varvid staten betalar bidrag som hjälp åt mindre bemedlade djurägare, blir det ej heller endast ett privatintresse huru de importerade djurens hälsotillstånd är.

Likaså måste det anses vara ett statsintresse, att inte en viss befolkningsgrupp åsamkas stora förluster genom en illa organiserad branschhandel.

Från djurskyddssynpunkt måste det även vara befogat, att onödiga transporter, och i vart fall transport av med olika sjukdomar behäftade djur liksom av högdräktiga djur, undvikas.

Något monopol på livdjurshandelns område bör givetvis ej eftersträvas, men en auktorisation för livdjurshandlare måste dock genomföras. I samband med denna auktorisation bör krävas, att de till liv avsedda djuren stå under kontroll såväl före transporten från sydligare delar av landet som hos de inom länet auktoriserade handlarna. Dessa böra samtliga åläggas hålla tillfredsställande livdjursstallar och i möjligaste mån undvika handel direkt från bilar. Ett önskemål vore även att samtliga livdjur genom åldersmärkning eller på annat sätt märktes för ernående av säker identifiering.

Med stöd av det ovan anförda hemställa vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en skyndsam och allsidig utredning av livdjurshandelns ordnande och därmed sammanhängande, här ovan berörda frågor.

Stockholm den 21 januari 1949.

Lars E. Andersson.

Hugo Sundberg.

J. F. Grym.